

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

The quality of work-life of civil servants in the Business Registration Division,

Department of Business Development, Ministry of Commerce

ชลวรรธ แป้นน้อย¹

Chonlawat Pannoi¹

นักวิชาการพาณิชย์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์¹

Commerce academic Department of Business Development Ministry of Commerce¹

E-mail: ¹chonlawat.pan@rmutr.ac.th

Retrieved 01-12-2024; Revised 24-12-2024; Accepted 26-12-2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพรรณนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2) เพื่อระบุปัญหาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน ได้แก่ ข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ ในระดับระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม แต่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีความเจริญเติบโตและความมั่นคง มองเห็นความก้าวหน้าและความมั่นคงในตำแหน่ง มีการบูรณาการทางสังคม บรรยากาศในการทำงานดี ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และได้รับการยอมรับจากสังคมในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (2) พบปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานด้านค่าตอบแทนไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย อาคารสำนักงานมีสภาพเก่า ทรุดโทรม ด้านโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ผู้ที่ทำงานที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต มักจะเสียโอกาสในการเข้าร่วมอบรม ด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิบางอย่างเบิกได้ไม่เต็มจำนวน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ เพิ่มค่าตอบแทน หรือมีเงินพิเศษเพิ่มเติม ควรปรับปรุงอาคารและอุปกรณ์ อบรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และควรจัดการอบรมในรูปแบบออนไลน์ ควรมีสวัสดิการเพิ่มเติม ควรทำงานจากที่ไหนก็ได้ เพื่อทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน ข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

Abstract

This research aims as follows: (1) to describe the quality of working life of civil servants in the Business Registration Division, Department of Business Development, Ministry of Commerce; (2) to identify problems affecting the quality of working life of civil servants in the Business Registration Division, Department of Business Development, Ministry of Commerce; and (3) to propose guidelines for developing the quality of working life of civil servants in the Business Registration Division, Department of Business Development, Ministry of Commerce. This research is qualitative research. Data were collected through in-depth interviews, using participatory and non-participatory observations. The sample consisted of 14 civil servants in the Business Registration Division at the management and operational levels. Data were analyzed using the core analysis process. The research results consisted of (1) receiving fair compensation but not sufficient for living; having a good and safe environment; receiving opportunities to develop knowledge and skills; having growth and stability; seeing advancement and stability in the position; being socially integrated; having a good working atmosphere; receiving basic rights under the law; having a work-life balance; and being accepted by society for helping develop the country's economy. (2) problems were found in terms of quality of working life, such as compensation not being sufficient for expenses; good and safe environment; old and dilapidated office buildings; and opportunities for developing knowledge and skills. Those working at the Regional Business Development Office often missed out on training opportunities. In terms of basic rights, some rights could not be claimed in full. In terms of work-life balance (3) Guidelines for developing the quality of working life of civil servants include increasing compensation or providing additional special money. Buildings and equipment should be improved, training should be provided in areas related to work, and training should be organized online. There should be additional rights and benefits. Work should be possible from anywhere in order to work efficiently.

Keywords: Quality of working life, Government officer, Business Registration Division, Department of Business Development, Ministry of Commerce

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลัก 1 ใน 6 ด้านของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่ครอบคลุมด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยมีตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ในด้านการพัฒนาทรัพยากรคน ตามหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมีเป้าหมาย 2 เป้าหมาย ได้แก่ 1) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 2) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

กองทะเบียนธุรกิจ เป็นหน่วยงานราชการระดับกองในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการและกำกับดูแลเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และพัฒนากฎหมาย ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท พิจารณา วิเคราะห์ปัญหา และให้ความเห็นการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทที่มีข้อพิพาท ข้อโต้แย้ง คำคัดค้าน คำอุทธรณ์ และประเด็นปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทด้านจดทะเบียนธุรกิจในส่วนภูมิภาค และให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตอบข้อหารือเกี่ยวกับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท โดยแบ่งโครงสร้างหน่วยงานออกเป็น 1 ฝ่าย 5 ส่วน และ 6 สำนักงาน ได้แก่ ฝ่ายบริหารทั่วไป ส่วนวิชาการ ส่วนมาตรฐานงานจดทะเบียน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลดิจิทัล ส่วนพิจารณาข้อพิพาทและแก้ไขข้อโต้แย้ง ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 1 – 6 กองทะเบียนธุรกิจเป็นหน่วยงานที่ให้บริการแก่ประชาชนเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายในการให้บริการประชาชนให้มีความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว ทันสมัย เพื่อให้เกิดการบริการที่ดี

เยี่ยม สร้างความประทับใจสูงสุด และตอบสนองความต้องการของประชาชน การทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจจึงต้องเผชิญกับภาวะกดดันจากการทำงานได้ทุกวันตลอดเวลา

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ขึ้นมา โดยผลการวิจัยที่ค้นพบจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ตามกรณีศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพรรณนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
2. เพื่อระบุปัญหาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

ทฤษฎีของ Walton, 1973 (อ้างถึงใน สายสุตา มะโนชัย, 2554) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นลักษณะการทำงานที่ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคล โดยพิจารณาคุณลักษณะแนวทางความเป็นบุคคล สภาพตัวบุคคลหรือสังคม ซึ่งสามารถวัดได้จากเกณฑ์ชีวิต 8 ด้าน ได้แก่

1. ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม (Compensation) หมายถึง การได้รับเงินเดือนค่าจ้างผลตอบแทนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับมาตรฐานการดำรงชีวิตอยู่ได้ตามภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน
2. สิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย (Safe and healthy environment) หมายถึง สภาพการทำงานทางด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพกายและจิตใจ ไม่มีลักษณะที่ต้องเสี่ยงภัยจนเกินไป มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนเกี่ยวกับการคงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ
3. โอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ (Development of human capacities) คือ งานที่ปฏิบัติอยู่นั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้และพัฒนาขีดความสามารถที่หลากหลาย งานมีความท้าทายได้ใช้ทักษะความรู้อย่างแท้จริงจากงานที่ทำ โดยพิจารณาจากลักษณะงานที่ปฏิบัติ
4. ความเจริญเติบโตและความมั่นคง (Growth and security) หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพและตำแหน่งอย่างมั่นคง ตลอดจนให้ความสำคัญต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีโอกาสได้รับมอบหมายงานที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้น

5. การบูรณาการทางสังคม (Social integration) หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับการยอมรับของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา มีบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรมีความอบอุ่นเอื้ออาทร ปราศจากการแบ่งแยกเป็นพรรคพวก

6. สิทธิขั้นพื้นฐาน (Constitution alisma) หมายถึง การมีความยุติธรรมในการบริหารงาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในองค์กร จะส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิและความเป็นปัจเจกบุคคล มีธรรมนูญในองค์กร มีการปฏิบัติต่อกันอย่างเหมาะสม มีความเป็นธรรมในการพิจารณาให้ผลตอบแทนและรางวัล

7. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (The total life space) หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีความสมดุลในช่วงของชีวิต เป็นเรื่องของการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ชีวิตในการทำงานและชีวิตส่วนตัวนอกเวลาทำงาน

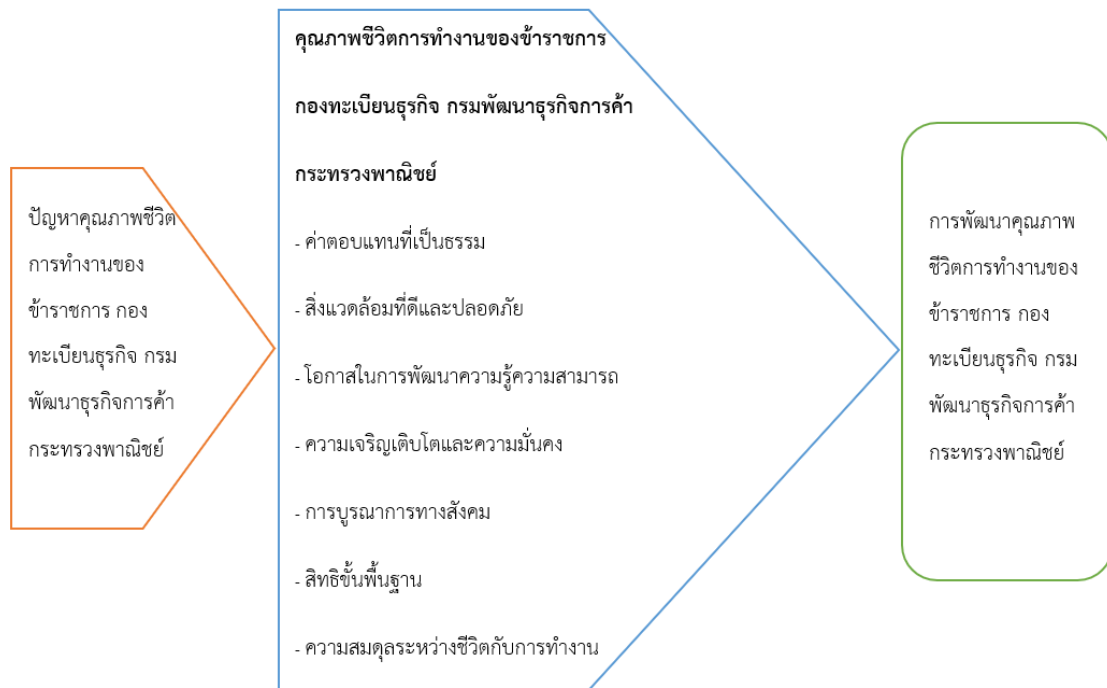
8. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social relevance) คือ กิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินไปในลักษณะรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านผลผลิต การจำกัดของเสีย การรักษาสิ่งแวดล้อม สร้างภาพลักษณ์ เพิ่มคุณค่าของงานและอาชีพ ซึ่งนับเป็นเรื่องที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้ปฏิบัติงานรู้สึก

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

กรมที่ได้เปลี่ยนชื่อมาจากกรมเดิม คือ "กรมทะเบียนการค้า " (Department of Commercial Registration) ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ.2556 กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการค้าและบริการ โดยส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจของประเทศให้มีศักยภาพ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งส่งเสริมบทบาทสถาบันการค้าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาผู้ประกอบการและสถาบันการค้า
2. ส่งเสริมธุรกิจค้าส่งและค้าปลีก ธุรกิจบริการ และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
3. ดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กฎหมายว่าด้วยการบัญชี กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี กฎหมายว่าด้วยสมาคมการค้า กฎหมายว่าด้วยหอการค้า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
4. ให้บริการข้อมูล เอกสารทะเบียนธุรกิจ และข้อมูลธุรกิจอื่น และรับรองรายการทางทะเบียนธุรกิจ
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) ใช้การพูดคุยในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ซักถามข้อมูลและความคิดเห็น ควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการศึกษาครั้งนี้คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2558) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในระดับระดับบริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ และนักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ กองทะเบียนธุรกิจ และระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ข้าราชการส่วนวิชาการ ส่วนมาตรฐานงานจดทะเบียน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลดิจิทัล ส่วนพิจารณาข้อพิพาทและแก้ไขข้อโต้แย้ง ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 1-6 รวมจำนวน 14 คน ร่วมกับการสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พบว่าค่าตอบแทนที่ข้าราชการได้รับอย่างเป็นธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับวุฒิการศึกษา ศักยภาพ และตำแหน่งงาน

อื่น ๆ ในระดับเดียวกันทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน แต่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เนื่องจากค่าตอบแทนของข้าราชการที่ได้รับในปัจจุบันค่อนข้างน้อย ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ค่อนข้างสูง ก่อให้เกิดความยากลำบากในการดำรงชีวิต

ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความปลอดภัย อาคารสำนักงานและอุปกรณ์สำนักงานมีมาตรฐานที่ดี มีการปรับปรุงให้ใช้งานได้อย่างเหมาะสม

ด้านโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งจากการประชุม การอบรม หรือการสัมมนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเองได้ และหัวข้อในการประชุม การอบรม หรือการสัมมนานั้นส่วนใหญ่เป็นหัวข้อที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน และตรงกับความสนใจของผู้ให้ข้อมูล

ด้านความเจริญเติบโตและความมั่นคง มองเห็นความก้าวหน้าในตำแหน่ง เนื่องจากหน่วยงานมีระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นที่ชัดเจน แต่ส่วนหนึ่งมองว่าอัตราว่างของตำแหน่งไม่สอดคล้องกับจำนวนข้าราชการ ส่งผลให้ความก้าวหน้าในตำแหน่งอาจจะช้า ส่วนในเรื่องของความมั่นคง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าตำแหน่งนั้นมีความมั่นคงสูง เนื่องจากเป็นข้าราชการ ทำงานในหน่วยงานของรัฐ

ด้านการบูรณาการทางสังคม บรรยากาศในการทำงานดี เพื่อนร่วมงานมีน้ำใจและความเอื้อเฟื้อให้แกกัน ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน

ด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย สิทธิของข้าราชการ และสิทธิเพิ่มเติมของหน่วยงานครบถ้วน และได้รับการสนับสนุนให้ใช้สิทธิต่าง ๆ

ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การทำงานส่วนใหญ่ไม่กระทบเวลาส่วนตัวหลังเลิกงาน สามารถทำงานให้เสร็จภายในเวลาราชการได้ โดยไม่ต้องนํางานกลับมาทำต่อหรือต้องทำงานหลังเวลาราชการ ถึงแม้จะมีบางงานที่ไม่สามารถทำให้เสร็จได้ภายในเวลาราชการ แต่ไม่กระทบเวลาส่วนตัวหลังเลิกงาน

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติงานได้รับการยอมรับจากสังคม เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทห้างหุ้นส่วนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พบว่า ค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบันไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในชีวิตประจำ เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่น ๆ

ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย อาคารสำนักงานมีสภาพเก่า ทรุดโทรม และอุปกรณ์สำนักงานบางอย่างชำรุด และยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายในการปฏิบัติงาน และส่งผลต่อการให้บริการประชาชน

ด้านโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ผู้ที่ทำงานที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต มักจะเสียโอกาสในการเข้าร่วมอบรม เนื่องจากต้องทำงานบริการประชาชน ไม่สะดวกเข้าร่วมการอบรมที่หน่วยงานจัดขึ้น

ด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิรักษาพยาบาลของข้าราชการเบิกได้ไม่เต็มจำนวน ทำให้ต้องใช้เงินส่วนตัวจ่าย และสิทธิค่าเช่าบ้านของข้าราชการเบิกได้น้อยกว่าค่าเช่าจริง ไม่สอดคล้องกับราคาค่าเช่าบ้านที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน งานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานที่มีกรอบระยะเวลาตามกฎหมาย จึงมีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานเกินเวลาราชการ และการทำงานเกินเวลาราชการบ่อยครั้ง ส่งผลต่อสุขภาพในระยะยาว

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการอยากให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพิ่มค่าตอบแทน หรือมีเงินพิเศษเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือมีบริการรถรับส่ง ค่าที่พักหรือจัดให้มีที่พักให้กับข้าราชการ เป็นต้น รวมทั้งปรับเปลี่ยนตำแหน่งงานให้เข้ากับลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ควรปรับปรุงอาคารสำนักงาน และอุปกรณ์สำนักงาน ให้ได้รับการดูแล และซ่อมบำรุงอย่างเหมาะสม พร้อมใช้งาน

ด้านโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ เปิดรับฟังความคิดเห็นของคนในองค์กร สอบถามความต้องการและหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน และจัดอบรมในรูปแบบออนไลน์ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เพื่อเสริมสร้างความรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับข้าราชการ

ด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิและสวัสดิการเพิ่มเติม เช่น สถานที่พักผ่อนในช่วงเวลากลางวัน หรือบริการนัดพบนักจิตวิทยา เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน สามารถทำงานจากที่ไหนก็ได้ (Work from every where) เพื่อลดภาวะความเหนื่อยล้าจากการเดินทางมาทำงาน ประหยัดค่าใช้จ่าย ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแบ่งเวลางานและเวลาส่วนตัวได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับข้อค้นพบในการวิจัยข้างต้น โดยข้อเสนอแนะในภาพรวมประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ควรเพิ่มค่าตอบแทน หรือมีเงินพิเศษเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่าง ๆ

2. กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ควรปรับปรุงอาคารสำนักงาน และอุปกรณ์สำนักงาน ให้ได้รับการดูแลและซ่อมบำรุงอย่างเหมาะสมพร้อมใช้งาน

3. กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของคนในองค์กร สอบถามความต้องการและหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน และจัดอบรมรูปแบบการอบรมที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับข้าราชการ

4. กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ควรมีสัทธิและสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับข้าราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการ

5. กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อลดภาวะความเหนื่อยล้า ประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ควรเพิ่มค่าตอบแทน หรือมีเงินพิเศษเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่าง ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือมีบริการรถรับส่ง ค่าที่พักหรือจัดให้มีที่พักให้กับข้าราชการ เป็นต้น รวมทั้งปรับเปลี่ยนตำแหน่งงานให้เข้ากับลักษณะงานที่ปฏิบัติ

2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ควรปรับปรุงอาคารสำนักงานและอุปกรณ์สำนักงาน ให้ให้มีสภาพเหมาะสมพร้อมใช้งาน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์สำนักงาน เช่นคอมพิวเตอร์ เก้าอี้สำนักงาน โต๊ะสำนักงาน ที่มีคุณภาพดี มั่นคง แข็งแรง รองรับสรีระของผู้ปฏิบัติงาน และเพียงพอต่อความต้องการ

3. ด้านโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของคนในองค์กร สอบถามความต้องการและหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน จัดสรรให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในส่วนงานที่ตนเองมีความสนใจ เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และพึงพอใจ และจัดอบรมรูปแบบการอบรมที่เหมาะสม เช่น อบรมในรูปแบบออนไลน์ หรือจัดอบรมในวันหยุดราชการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับข้าราชการ

4. ด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน ควรมีสัทธิและสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับข้าราชการ เช่น สถานที่พักผ่อนในช่วงเวลากลางวัน หรือบริการนวดพนักจิตวิทยา หรือบริการนวดเพื่อสุขภาพ บริการเพื่อสุขภาพอื่น ที่จำเป็นต่อข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการ

5. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน ให้สอดคล้องกับยุคสมัย เช่น การทำงานจากที่ไหนก็ได้ (Work from ever where) หรือการทำงานจากสถานที่ตั้ง (Work from home) หรือลดจำนวนวันเข้ามาปฏิบัติงานที่สำนักงาน เปลี่ยนวิธีการประชุมงานเป็นรูปแบบออนไลน์ เพื่อลดภาวะความเหนื่อยล้าจากการเดินทางมาทำงาน ประหยัดค่าใช้จ่าย ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแบ่งเวลางานและเวลาส่วนตัวได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษากลุ่มบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ช่วยราชการอื่น ๆ เช่น พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างเหมาบริการ เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตการทำงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อหาผลการศึกษากลุ่มบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ช่วยราชการมีคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้าราชการหรือไม่

2. ควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างเหมาบริการ และกลุ่มบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานในกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์วิธีการดำเนินชีวิตในสถานที่ทำงาน เพื่อค้นหาแนวทางการปฏิบัติตนของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พ.ศ. 2556. (24 ธันวาคม 2556). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนที่ 124 ก. หน้า 42-48.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567). *อำนาจหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า*. www.dbd.go.th/news167921520
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2564). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580*. plan.bru.ac.th/ยุทธศาสตร์ชาติ-20-ปี-พ-ศ-2561-2580
- เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, จรัมพร โห้ลายอง, ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. (2555). *รายงานสถานการณ์ความสุขคนทำงานในประเทศไทย ปีที่ 1 รอบครึ่งปีแรก (มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2555) (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2558). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สายสุดา มะโนชัย. (2554). *คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตเชียงใหม่ 2* [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. cmuir.cmu.ac.th/bitstream/6653943832/10059/1/mba20954sm_tpg.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *เอกสารประกอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)*. www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651&filename=develop_issue